

Nieuwe wet beperkt gezamenlijk vermogen van huwelijkspartners

De Eerste Kamer heeft op 28 maart van dit jaar het Initiatiefwetsvoorstel beperking wettelijke gemeenschap van goederen met een geringe meerderheid aangenomen. Dit betekent dat de verdeling van bezittingen en schulden binnen een huwelijk, waarschijnlijk per 1 januari 2018, ingrijpend zal gaan veranderen. De nieuwe wet brengt ons huwelijks-goederenrecht meer in lijn met de maatschappelijke opvattingen.

Jasper Horsthuis is echtscheidingsadviseur (RFEA), financieel planner (MFP, FFP, CFP) en registermediator (MfN, RvR). Hij is partner van de ScheidingsDeskundige (kenniscentrum en opleidingsinstituut).

De wijziging van het huwelijksvermogensrecht heeft belangrijke gevolgen voor de financiële adviespraktijk. Naarmate de jaren vorderen zal dit ook gaan gelden voor de scheidingsadviespraktijk. Om klanten goed en zorgvuldig te kunnen adviseren, moet u als adviseur natuurlijk op de hoogte zijn van de belangrijkste wijzigingen. In dit beknopte artikel zijn de belangrijkste verschillen tussen het huidige en het nieuwe recht op een rij gezet. Het is daarbij goed om te realiseren dat de nieuwe, wettelijk beperkte gemeenschap van goederen uitsluitend geldt voor nieuwe huwelijken. Dit betekent dat er straks twee vermogensrechtelijke werelden naast elkaar bestaan. De groep gehuwden die onder de nieuwe wetgeving valt, zal de eerste jaren relatief klein zijn ten opzichte van de groep gehuwden die onder de bestaande wetgeving valt.

Huidig stelsel gemeenschap van goederen

Om een duidelijk beeld te krijgen van de wijzigingen in het huwelijksvermogensrecht is het van belang eerst het huidige stelsel te

schetsen. De gemeenschap van goederen is geregeld in het Burgerlijk Wetboek (titel 7, boek 1).

De gemeenschap van goederen, zoals wij deze nu kennen, omvat alle goederen en schulden van echtgenoten bij aanvang van het huwelijk (boedelmenging) én die tijdens de huwelijks-gemeenschap zijn verkregen. Uitzonderingen hierop zijn:

- erfenissen en schenkingen onder uitsluitingsclausule;
- pensioenrechten die vallen onder de Wet VPS en de PW;
- erfrechtelijk vruchtgebruik;
- verknochte goederen en schulden;
- vruchten van goederen die geen onderdeel zijn van de gemeenschap;
- schulden die betrekking hebben op goederen die buiten de gemeenschap vallen.

Nieuwe, beperkte gemeenschap van goederen

Uitgangspunt van de nieuwe, beperkte gemeenschap van goederen is dat alleen het vermogen dat tijdens het huwelijk wordt verworven in de gemeenschap valt.

Voorhuwelijkse bezittingen en schulden gaan niet meer van rechtswege door boedelmenging over in de huwelijks-gemeenschap. Ook erfenissen en schenkingen, ongeacht een eventuele uitsluitingsclausule, vallen straks van rechtswege niet meer in de huwelijks-gemeenschap.

Bezittingen en schulden die vóór het huwelijk tot een eenvoudige gemeenschap (gezamenlijk verworven) behoorden, worden - ongeacht de eigendomsverhouding - door het sluiten van het huwelijk in de gemeenschap getrokken. ➤

- Voorbeeld A laat zien dat er een groot verschil zit tussen het huidige en het nieuwe stelsel.

Voorbeeld A

Thomas en Jasmijn wonen sinds 2010 samen in een door hen samen gekochte woning (eigendomsverhouding 25%/75%). In 2013 koopt Thomas een auto. Thomas en Jasmijn besluiten te gaan trouwen. Op dat moment heeft Thomas € 50.000 op een spaarrekening staan. Zij stellen geen huwelijkse voorwaarden op. Tijdens het huwelijk ontvangt Jasmijn een erfenis van haar vader (geen testament).

Situatie huidige gemeenschap van goederen

De woning (en eventuele schuld), het spaargeld van Thomas en de auto vallen in de gemeenschap van goederen door boedelmenging.

Ook de erfenis van de vader van Jasmijn wordt onderdeel van de gemeenschap, aangezien hier geen uitsluitingsclausule op van toepassing is. Thomas en Jasmijn hebben beiden geen privévermogen.

Situatie nieuwe beperkte gemeenschap van goederen

De gezamenlijke woning (en eventuele schuld) valt in de beperkte gemeenschap van goederen. De spaargelden en de auto zijn voorhuwelijks vermogen en blijven daarmee privévermogen van Thomas. De door Jasmijn ontvangen erfenis valt in haar privévermogen.

Discussie over vergoedingsrechten

Tijdens het bestaan van het huwelijk is de kans groot dat privévermogen wordt vermengd met vermogen van de gemeenschap van goederen. Omdat onder de nieuwe wetgeving de privévermogens relatief groter zullen zijn, is in toenemende mate discussie te verwachten over de vergoedingsrechten. Als adviseur kunt u klanten wijzen op het belang van vastlegging van hun keuzes en verwachtingen. Daarnaast kunt u fiscale knelpunten benoemen die gepaard gaan met vergoedingsrechten en de gezamenlijke woning. Dit artikel gaat hier verder niet op in. Er zijn andere relevante wijzigingen waarmee rekening gehouden dient te worden.

In- of uitsluitingsclausules

In het nieuwe stelsel kunnen erflaters en schenkers bepalen dat een erfenis of een schenking in tegenstelling tot de nieuwe wetgeving toch in een gemeenschap valt (insluitingsclausule). Deze bepaling kan worden *overruled* door een uitsluitingsclausule in de huwelijkse voorwaarden. Een insluitingsclausule in huwelijkse voorwaarden kan haar kracht ook verliezen als er door een erflater/schenker een uitsluitingsclausule is opgenomen.

Voorbeeld B

Thomas en Jasmijn zijn gehuwd en de nieuwe, beperkte gemeenschap van goederen is van kracht. De erfenis van de vader van Jasmijn valt derhalve in het privévermogen van Jasmijn. Indien er in de huwelijkse voorwaarden een insluitingsclausule is opgenomen, zal de erfenis wél in de huwelijksgemeenschap vallen. Wanneer echter de vader van Jasmijn een uitsluitingsclausule in het testament heeft opgenomen, zal de erfenis alsnog in het privévermogen van Jasmijn vallen.

Bewijsvermoeden

Doordat er in het nieuwe stelsel sneller sprake is van privévermogen, is het bijhouden van een goede administratie belangrijker geworden. Wanneer een echtgenoot niet kan bewijzen dat een goed tot zijn of haar privévermogen behoort (vóórhuwelijk vermogen, of schenking, of erfenis, of hetgeen hier voor in de plaats is gekomen), dan valt dit goed in de gemeenschap. Dit zogeheten 'bewijsvermoeden' geldt overigens niet voor schulden en mag tevens niet ten nadele van schuldeisers werken.

Verhaal

Volgens het huidige recht heeft een schuldeiser tijdens het bestaan van de huwelijksgemeenschap verhaalsrechten op de gehele huwelijksgemeenschap én het privévermogen van de contracterende echtgenoot. Dit geldt voor zowel gemeenschaps-schulden als voor privéschulden. In het nieuwe stelsel kan een schuldeiser zich, ter zake van een niet tot de gemeenschap behorende schuld, slechts verhalen op het privévermogen van die echtgenoot. Het verhaal reikt bovendien niet verder dan de helft van de opbrengst van een tot de gemeenschap behorend uitgewonnen goed. Hiermee wordt de positie van schuldeisers dus beperkt.

Faillissementswet

Een andere wijziging is dat een faillissement van een in gemeenschap van goederen gehuwde echtgenoot geen faillissement van de gemeenschap tot gevolg heeft. Indien de ene echtgenoot failliet is, kan de andere echtgenoot aanspraak maken op terugname van zijn of haar privégoederen. De andere echtgenoot moet dan wel kunnen aantonen dat de betreffende goederen niet tot de huwelijksgemeenschap behoren.

Winst uit voorhuwelijkse onderneming

In het nieuwe stelsel is verder een regeling opgenomen over winst uit een niet tot de gemeenschap behorende onderneming. In een dergelijke situatie

“komt ten bate van de gemeenschap een redelijke vergoeding voor de kennis, vaardigheden en arbeid die een

echtgenoot ten behoeve van die onderneming heeft aangewend, voor zover een dergelijke vergoeding niet al op andere wijze ten bate van beide echtgenoten komt of is gekomen”. Dit geldt ook voor een DGA die in overwegende mate bij machte is te bepalen dat de winst van de onderneming hem/haar rechtstreeks of middellijk ten goede komt.

In onze ogen leidt deze open norm tot een zogenaamd 'lawyers paradise'. Als echtgenoten geen duidelijke afspraken maken hoe zij willen omgaan met inkomen uit de onderneming, ligt een procedure bij een eventuele scheiding al snel op de loer. Daarom is het in de meeste gevallen aan te raden dat de echtgenoten, waarvan een van beiden een onderneming heeft of in de toekomst wil starten, huwelijkse voorwaarden opmaken.

Praktische tips

Als gevolg van de nieuwe wetgeving zal er vaker sprake zijn van vermenging van privévermogens met gemeenschappelijk vermogen. Er vinden bijvoorbeeld aflossingen vanuit gemeenschappelijk vermogen plaats op een schuld die in het privévermogen van één van de partijen valt. Andersom is de kans groter dat mensen privévermogen willen gebruiken voor de aankoop of verbouwing van een gemeenschappelijke woning of aflossing van de daaraan gekoppelde hypotheek. Hierdoor zal er vaker sprake zijn van vergoedingsrechten tussen echtgenoten. Als adviseur kunt u klanten over bovenstaande problematiek adviseren en de vastlegging van bovenstaande vermogensvermengingen voor uw klanten verzorgen. Zij lopen hierdoor minder snel tegen onverwachte en ongewilde gevolgen aan.

De nieuwe, beperkte gemeenschap van goederen valt of staat bij een goede administratie. Indien een klant niet kan bewijzen dat hij of zij schenkingen of erfenschappen heeft ontvangen, of dat er vóórhuwelijk vermogen was, dan wordt dit vermogen geacht tot het gemeenschappelijke vermogen te behoren. Indien de ene echtgenoot een goede administratie hiervan heeft bijgehouden en de andere niet, kan dit tot zeer vervelende uitkomsten leiden.

U kunt als financieel adviseur van meerwaarde zijn door uw klanten actief te informeren en de vastlegging voor hen te verzorgen. ■